

Pókecz Kovács Attila¹

**A két háború közti francia
közigazgatási jogtudomány vezéralakja:
Gaston Jèze (1869–1953)**

Gaston Jèze, a francia közigazgatás egyik legjelentősebb személyisége, főként a közigazgatási jog és a pénzügyi jog területén alkotott. A két világháború közti francia közigazgatási jog talán legjelentősebb alakja volt, aki a Duguit által létrehozott közszolgáltatási iskola (*l'École du Service Public*) képviselője és tanainak meghatározó továbbfejlesztője volt. A közpénzügyek tudományága franciaországi megteremtőjének is tartják, úttörő szerepe egyértelműen megállapítható a diszciplína önálló egyetemi tárgyként való oktatásában. A jogi oktatás módszertanának fejlesztésében is kiemelkedő szerepet játszott. Rövid tanulmányomban elsőként életpályájának főbb eseményeit kívánom összefoglalni, majd ezt követően az egyes jogterületeken (közigazgatási jog, pénzügyi jog, egyéb jogterületek) kifejtett munkásságát kívánom elemezni.

Gaston Jèze életpályája

Gaston Jèze 1869-ben Toulouse-ban született.² Tanulmányait is szülővárosában folytatta, a kor szokásainak megfelelően 1892-ben polgári jogi és római jogi disszertációval szerzett doktori fokozatot.³ Római jogi értekezésének címe *Az agrártörvények a köztársaság időszakában* (*Les lois agraires sous la République*), a polgári jogi *A Code civil 1408. cikkének elemzése* (*L'interprétation de l'article 1408 du Code Civil*) címet kapta. Három évvel később a közigazgatási versenyvizsga

¹ Egyetemi tanár, Nemzeti Közszerzői Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Állam- és Jogtörténeti Tanszék. Kapcsolat: pokecz.kovacs.attila@uni-nke.hu.

² Vassilios Kondylis: La conception de la fonction publique dans l'oeuvre de Gaston Jèze. *Revue d'histoire des facultés de droit et de la science juridique*, (1991), 12. 43–54; Jean-Claude Venezia: Gaston Jèze et le service public. *Revue d'histoire des facultés de droit et de la science juridique*, (1991), 12. 93–103.

³ Marc Milet: Jèze Gaston. In Patrick Arabeyre – Jean-Louis Halpérin – Jacques Krynen (szerk.): *Dictionnaire historique des juristes français XIIe – XXe siècle*. Paris, PUF, 2007. 554–557.

kiemelkedő teljesítésével a Szajna megyei prefektusi hivatal fogalmazójává nevezték ki.⁴ Érdeklődése hamarosan az oktatási és tudományos munka felé fordult. A professzorsághoz szükséges versenyvizsgát, az *agrégation*-t 1897-ben és 1899-ben is sikertelenül próbálta meg. Csak az *agrégation* 1901-ben kiírt pályázati fordulójában érte el célját, ezúttal második lett a rangsorban. Már az első sikertelen versenyvizsgáját követően, 1898-ban közzétette barátjával, Max Boucard-ral, a *Conseil d'État* előadójával (*maître des requêtes*) közösen írt első jelentős egyetemi jegyzetét *Éléments de la science des finances* címmel, amelyben a pénzügyi tudományok alapintézményeit foglalták össze. Először Lille-be kapott kinevezést, ahol 1905-től a közigazgatási jog professzora lett. A párizsi jogi karra először óraadói megbízást kapott 1912. április 12-től kezdődően, majd november 1-től már helyettes professzor lett. A párizsi jogi kar rendes professzorává 1918-ban nevezték ki, majd 1923. november 26-tól a pénzügyi és közjogi tanszék professzora lett.⁵ Lille-i egyetemi tanárságától kezdődően két területre koncentrálni kutatót és oktatót, a közigazgatási jog és a pénzügyi jog körében. Már 1904-ben közzétette a közigazgatási jogi alapelveket tartalmazó művét *Principes généraux de droit administratif* címmel. Tekintélyének köszönhetően 1909-ben meghívást kapott a párizsi jogi karra, illetve Georg Jellinek a francia közigazgatási jogot bemutató kötet megírására is felkérte.⁶ Az elkészült kötet 1913-ban német nyelven jelent meg.⁷

A századfordulón több tekintélyes szakfolyóirat is felkérte szerkesztőbizottsági tagjának. Az 1894-ben alapított közjogi és politikatudományi folyóirat, a *Revue de droit public et de la science politique* 1905-ben bízta meg a főszerkesztői feladatokkal. A megiszteltetés azt követően érte, hogy 1903-ban létrehozta az első jelentős pénzügyjogi folyóiratot, a *Revue de science de la législation financières*-t. Pénzügyi jogi munkásságának újabb elismerése volt, hogy 1908-ban főszerkesztője lett a *Revue pratique du contentieux et des impôts* szaklapnak, amely elsősorban pénzügyi bírósági eseteket elemzett, illetve adójogi kérdésekkel is foglalkozott. A bírósági gyakorlat jogtudomány általi feldolgozásában is jelentős érdemeket szerzett az 1904-ben megjelent *Année administrative* című esetgyűjteményével, amelyet Maurice Hauriou-val együtt hozott létre.⁸

⁴ Bernard Pacteau: *Le conseil d'État et la fondation de la justice administrative française au XIXe siècle*. Paris, PUF, 2003. 241.

⁵ Henry Berthélemy: Notice „Gaston Jèze”. In *Nos maîtres de la faculté de droit de Paris*. Paris, Librairie Générale de Droit et de Jurisprudence, 1932. 34.

⁶ Koi Gyula: *A közigazgatás-tudományi nézetek fejlődése. Külföldi hatások a magyar közigazgatási jog és közigazgatástan művelésében a kameralisztika időszakától a Magyar-iskola koráig*. Budapest, NKTK, 2014. 261–262.

⁷ Gaston Jèze: *Das Verwaltungsrecht der Französischen Republik*. Tübingen, Mohr, 1913.

⁸ Milet (2007): i. m. 556.

Oktatói pályafutása során főként a 3. évfolyamon oktatta a közigazgatási jogot és a közpénzügyek tárgyat, egészen 1937-ben való nyugdíjazásáig. Nyugdíjazását követően még 1948-ig aktív publikációs tevékenységet végzett, különösen a közigazgatási bírósági döntéseket elemezte. Oktatói munkáját a bátorság és az energikusság szavakkal jellemezték. Tanítványai kiemelték, hogy a két világháború közötti jogi kari szokásokkal szemben ő volt az egyetlen professzor, aki előadásait polgári öltözetben, és nem a hagyományos professzori tógában (*robe*) tartotta. Ennek ellenére az előadóterembe belépve a személyiségéből fakadó tekintélye rögtön magával ragadta a hallgatóságot. Az I. világháborút követő gazdasági válság, az infláció mindennapos jelenség volt Franciaországban is,⁹ ennek szakszerű bemutatása, a pénzügyi jog területén való jártassága hamar kiváltotta a joghallgatók elismerését.¹⁰ Gazdag oktatói karriert és nemzetközi elismertséget is hozó tudományos pályát befutva 1953. augusztus 5-én hunyt el a Calvados megyei Deuville-ben.¹¹

Professzori és tudományos kutató karrierjének bemutatása mellett szükségesnek tartom közéleti tevékenységének rövid áttekintését is. Közéleti pályájának kezdete az I. világháború kezdetére esik. Miután őt is mozgósították, elkötelezte magát a köztársasági értékek védelmében, s csatlakozott ahhoz a francia jogászcsoporthoz, akik magukat „jogi frontnak” (*front du droit*) nevezve szembeálltak a németek háborút legitimálni kívánó teóriájával. A háborút követően szaktanácsadó (*conseiller du prince*) lett, ennek következtében több szakértői véleményt adott a közhatalmi szervek számára. Közéleti pályájának egyik kudarca az volt, amikor 1919-ben a nemzetgyűlési választásokon a Gyarmati Szocialista Párt színeiben képviselőnek jelöltette magát Guadeloupe-ban, és a kevéssel több mint 16 ezer leadott szavazatból csupán 4-et szerzett meg. A vereséget követően 1920-ban összeállított egy, a gyarmati elit közigazgatási politikájától elhatárolódó jegyzéket, amelyben éles kritikával illette Guadeloupe gyarmat gazdasági és erkölcsi viszonyait.¹²

Közéleti pályafutásának legnehezebb napjait 1935-ben élte, amikor szélsőjobboldali diákok több napig tartó tüntetést szerveztek ellene, amelynek során a párizsi jogi kar épületét elbarikádozták, valamint Gaston Jèze egyetemi státuszáról való lemondását követelték. A jogi kar dékánja végül csak Jèze óráinak más épületekbe való áthelyezésével tudta a kedélyeket lecsillapítani. Az ellene megnyilvánuló harag oka Jèze-nek a Nemzetek Szövetsége előtt 1935 szeptemberében az olasz

⁹ Michel Bottin: *Histoire des Finances publiques*. Paris, Economica, 1997. 86–96.

¹⁰ Jean Portemer: Avant-propos. *Revue d'histoire des facultés de droit et de la science juridique*, (1991), 12. 10–11.

¹¹ Olivier Beaud: L'œuvre de Gaston Jèze signifie-t-elle un repli de la doctrine publiciste française sur la technique juridique? *Jus Politicum*, (2013), 11.

¹² Milet (2007): i. m. 555.

fasizmus Etiópiában való térnyerésével szemben elmondott beszéde volt. Jèze ugyanis az etiópiai kormány felkérésére több szaktanulmányt is készített.¹³ Az eset következtében professzortársaival is megromlott a kapcsolata, ami jelentős mértékben hozzájárult 1937-ben bekövetkező nyugdíjazásához is.

Duguit utódaiként a közszolgáltatási (*service publique*) teória fő képviselője lett, de műveiben központi szerepet játszott a hatáskör fogalmának és a közigazgatási szerződésnek a vizsgálata is.¹⁴ Gaston Jèze-t Léon Duguit mellett a legnagyobb tekintélyű francia közjogásként tartják számon.¹⁵

Gaston Jèze közigazgatási jogi munkássága

Jèze közigazgatási jogi munkásságának az alapját két, napjainkig meghatározó jelentőségű kötete jelenti. Az első *A közigazgatási jog alapelvei (Principes généraux du droit administratif)* című kötet, amely 1904–1925 között három kiadást is megélt, majd 1925–1929 között már háromkötetessé bővült. Másik jelentős közigazgatási jogi monográfiája a *Közigazgatási szerződések általános része (Théorie générale des contrats de l'administration)* címmel már négy kötetben jelent meg 1927–1935 között. Ez utóbbi a közigazgatás alapelveiről szóló háromkötetes műve önálló cím alatti folytatásának tekinthető. Jèze több közigazgatási jogi teória elsőrangú képviselője volt, amelyek közül a közszolgáltatással (*service public*) és köztisztviselőkkel (*fonction publique*) kapcsolatosak játszottak központi szerepet.

A közszolgáltatási teória iskolaalapító alakja Duguit, akinek tanítványa volt Jèze is.¹⁶ A közszolgáltatási irányzat fő ellenlábasa, a közhatalmi iskolát (*l'école de la puissance public*) képviselő Maurice Hauriou azt tartotta Jèze-ről, hogy egy kicsit a közszolgáltatási iskola fenegyerekének (*un peu l'enfant terrible de l'école du service public*) is tekinthető.¹⁷ Gaston Jèze csodálattal tekintett Duguit munkásságára, és hangsúlyozta a közjogtudományban elfoglalt kiemelt szerepét, ugyanakkor egyes nézeteivel szembeszállt. Jèze megvédte mesterét Hauriou-nak a közszolgáltatási teória ellen irányuló támadásaival szemben. Duguit legnagyobb erényének

¹³ Alain Monchablon: *Mouvement étudiant 1936 et mouvement étudiant 1968: une comparaison impossible? Matériaux pour l'histoire de notre temps*, (2004), 74. 70–73.

¹⁴ Dominique Toujas: La notion de compétence chez Gaston Jèze. *Revue d'histoire des facultés de droit et de la science juridique*, (1991), 12. 87–91; Georges Salon: Gaston Jèze et la théorie générale des contrats administratifs. *Revue d'histoire des facultés de droit et de la science juridique*, (1991), 12. 71–86.

¹⁵ Bernard Pacteau: *Le Conseil d'État et la fondation de la justice administrative française au XIXe siècle*. Paris, PUF, 2003. 241.

¹⁶ Grégoire Bigot – Tiphany Le Yoncourt: *L'Administration française 2. Politique, droit et société 1870–1944*. Paris, LexisNexis, 2014. 208–210.

¹⁷ Marie-Hélène Renaut: *Histoire du droit administratif*. Paris, Ellipses, 2007. 134.

azt tartotta, hogy a közszolgáltatás fogalmát a legtisztább módon tette a modern közigazgatási jog valamennyi problémájának megoldási módjává. Jèze a *service public* teória híve lett, de emellett Duguit kutatási módszerét is helyeselte, amelyet tudományosnak, objektívnek és realistának tekintett. A Duguit és Jèze közötti különbség különösen a jogról vallott felfogásukban érhető tetten. Jèze ugyanis elvetette azt a Duguit által képviselt természetjogi jellegű nézetet, hogy az állam kialakulása előtt már létezett jog, amit az állam csak konstatált. Az egyetemi oktatók tudományos és társadalmi szerepéről vallott felfogásuk is összeütközésbe került. Míg Duguit szerint a jogásznak a társadalom lelkiismeretének is kell lennie, Jèze szerint inkább a tudományos semlegességnek kell előtérbe kerülnie a jog tanulmányozása során. Jèze meglátása az volt, hogy mestere keveri a politikát és a jogtechnikai megoldásokat. Az idő múlásával Jèze és Duguit felfogása között tovább nőtt a távolság, bár Jèze továbbra is alkalmazta mesterének a pozitivistá szociológiai módszerét, és magát továbbra is a bordeaux-i iskola hívének tartotta. Bár a *servic public* fogalmát Duguit tette ismertté, csak Jèze munkássága során vált a közigazgatási jog valamennyi kérdésének általános magyarázó koncepciójává.¹⁸ Jèze felfogásában a közszolgáltatás fogalma a következőképpen határozható meg: „egyedileg és kizárólagosan csak az a szükséglet tekinthető közszolgáltatásnak, amiről a kormányzottak a köz érdekében (*intérêt général*) egy adott időben és egy adott országban eldöntötték, hogy azt közszolgáltatás alkalmazásával elégítenek ki”.¹⁹ Így tehát a közszolgáltatási jelleg szempontjából csak a kormányzottak akaratát kell figyelembe venni. Ha ezek nem egyértelműek, akkor azokat az elemeket kell figyelembe venni, amelyek ennek a szükségletnek a létre utalhatnak. Ebből a szempontból Duguit objektív elméletével szemben Jèze egy szubjektív elemet állított teóriájának középpontjába.²⁰ Jèze további erényének tekinthető az is, hogy Duguit jogszociológiai jellegű megközelítésével szemben a *service public* fogalmának inkább jogi meghatározását adta.²¹

A köztisztviselőkkel (*fonction publique*) kapcsolatos teória szintén központi helyet foglal el életművében. Ennek lényege abban áll, hogy a közszolgáltatásban állók helyzetét két megközelítés szerint is tárgyalta. Az egyik a politikai, a másik a jogtechnikai jellegű volt. Jèze köztisztviselőkkel kapcsolatos a közszolgáltatások tanára (*théorie du service publique*) épült, de emellett felismerte

¹⁸ Jacques Chevallier: *Le service public*. Paris, Dalloz, 2008. 39.

¹⁹ „Sont uniquement, exclusivement, services publics les besoins d'intérêt général que les gouvernants, dans un pays donné, à une époque donnée, ont décidé de satisfaire par le procédé du service public.” Gaston Jèze: *Principes généraux du droit administratif*. Paris, Berger-Levrault et Cie, 1914. 16–17.

²⁰ Venezia (1991): i. m. 101–102.

²¹ Grégoire Bigot: *Introduction historique au droit administratif depuis 1789*. Paris, PUF, 2002. 245–246.

a köztisztviselőknek a szolgálati feletteseik önkényes döntéseivel szembeni védelmének jelentőségét, és az életpálya során előforduló kivételezések (*favoritisme*) ellenzője is volt. Hangsúlyozta annak fontosságát is, hogy a köztisztviselők egyéni érdekeit csak olyan mértékben kell alávetni a közérdeknek, amennyire az a közérdek megvalósulása miatt szigorúan szükséges.²² Véleménye szerint a közszolgáltatási elem a köztisztviselőkben foglalkoztatottak (*agents*) egyik karakterisztikus jegye, amelynek alapján szerinte a köztisztviselő fogalma a következő: a köztisztviselők olyan egyének, akik rendes és tartós állást vállalnak egy közszolgáltatás kielégítésére. Ennek a köztisztviselő-fogalomnak tehát meghatározó eleme a személyes munkavégzés mellett az állás rendes és tartós jellege is. Ebből a definícióból fakad Jèze-nél a köztisztviselők státuszának jogi szabályozása is, amely meglátása szerint nem szerződési jellegű, hanem a törvények és rendeletek által szabályozott viszony. A köztisztviselői jogállás létrehozása és megszűnése (nyugdíjba vonulás vagy lemondás) egyaránt feltételekhez kötött aktus (*acte-condition*).²³

Jèze közigazgatási jogi munkásságát röviden összefoglalva megállapítható, hogy a 20. század elejének legtermékenyebb közigazgatási jogi tárgyú szerzőjének számít, hiszen két monografikus jellegű műve mellett jelentős számú bírói joggyakorlatot kritikai élelemző tanulmány szerzője is volt. Ennek jelentősége abban áll, hogy elméleti munkásságát a konkrét jogviták által felvetett problémák fényében, azokra reflektálva dolgozta ki.

Jèze szerepe a közpénzügyek tudományterületének kialakulásánál

Jèze már életében a legnagyobb francia pénzügyjogászok egyike volt, egyes vélemények szerint ő a francia pénzügyi tudomány megalapítója (*fondateur de la science financière en France*).²⁴ A pénzügy tudományát egy 1889. július 24-én kiadott rendelet hozta létre. Jèze sikereinek egyik oka az volt, hogy a 19. század második felében frissen megszületett pénzügyi jog terén korán megjelentette első összefoglaló jellegű művét. E körben az első munkája az 1896-ban megjelent, Max Boucard-ral közösen írt *A pénzügyi tudományok alapjai és a francia pénzügyi jogalkotás* (*Éléments de la science des finances et de la législation financière française*) című volt, amelyet 1906-ig többször is kiadtak. Jèze professzori évei alatt hosszú éveken keresztül tankönyvként is használták ennek átdolgozott változatait. Már egyedüli szerzőként jegyezte az 1909-ben megjelentetett *A pénzügyi*

²² Kondylis (1991): i. m. 44–45.

²³ Kondylis (1991): i. m. 47–48.

²⁴ Claude-Albert Colliard: Gaston Jèze, théoricien des finances publiques. In Charles Rist – Claude-Albert Colliard – Maurice Duverger: *Hommage à Gaston Jèze*. Paris, L.G.D.J., 1954. 8–18.

tudományok és a francia pénzügyi jogalkotás alaptanai (Cours élémentaire de science des finances et de la législation financière française) című művet, amit 1931-ig szintén többször is megjelentettek. Emellett a joghallgatók számára 1924 és 1936 között közzétette *A közpénzügytan (Cours de finances publiques)* című munkáját is.

Tudományos hitvallásának alapja a pénzügytudományoknak a politikai gazdaságtannal szembeni önállóságán alapult. Kutatómunkájában precíz alapossággal törekedett a jelenségek jogi szempontjainak a politikai megközelítésként való elkülönítésére. A közpénzügyek terén tudományos karrierje során a tudományág szinte minden részterületén tanulmányokat tett közzé, de legfőbb jelentősége abban áll, hogy számos új fogalom és megoldás kidolgozója volt. Ezek közé tartozik a költségvetés (*budget*) koncepciója, a kormány és a parlament közötti hatáskörmegosztás tana, illetve kritikája az állami pénzügyi igazgatás általános szemléletével szemben.

Költségvetési teóriáját baloldali beállítottsága ellenére a kommunista eszmék elutasítására építette. A költségvetést az állami jövedelem újraelosztását szolgáló intézménynek tekintette, amelynek segítségével a kormányok az egyes társadalmi osztályoknak a nemzeti vagyonból és a nemzeti jövedelemből való részesedését módosítják. A költségvetés létrehozásának indoka szerinte a közszolgáltatások létében rejlik, amelyeknek pénzügyi fedezetét a költségvetés adja. A költségvetés jellege szerint különbséget tett annak jogi és politikai jellemzői között.²⁵ A költségvetést közigazgatási aktusnak tekintette, ami a költségvetési törvény formájában öltött testet. Ugyanakkor a költségvetési törvényjavaslatot a kormányok politikai programjának tükrének is értelmezte.²⁶

Jèze a költségvetés megalkotása során világosan elkülönítette a kormány és a Nemzetgyűlés hatásköreit. A kormány hatásköre meglátása szerint nem csak a költségvetési törvényjavaslat elkészítésére terjed ki, hanem minden közpénzügyeket érintő törvényre. Mivel a nemzetgyűlési képviselőket felelőtlen tömegnek tekintette, ezért a Nemzetgyűlés költségvetéssel kapcsolatos jogait mindenképpen csak az ellenőrzésre kívánta szorítani. Meglátása szerint radikálisan fel kell lépni az olyan képviselői törekvésekkel szemben, amelyek konkrét kiadásokra, állami bevételekre vagy hitelfelvételekre tesznek javaslatot.²⁷

A közpénzügyi igazgatás központi szereplőjének a pénzügyminisztert tekintette. Mivel a pénzügyminiszter tartozott felelősséggel a Nemzetgyűlésnek a költségvetési törvény végrehajtásáért, ezért a döntési jogköröket is hozzá

²⁵ Patrick Wafeu Toko: La distinction entre la technique juridique et la politique. Point de méthode du positivisme sociologique systématisé par Gaston Jèze. *Revue juridique de l'Ouest*, (2011), 3. 337–348.

²⁶ Joël Molinier: Gaston Jèze à la théorie des finances publiques. *Revue d'histoire des facultés de droit et de la science juridique*, (1991), 12. 64–65.

²⁷ Molinier (1991): i. m. 65–66.

kellett telepíteni. A pénzügyminiszter elsődleges feladatának a költségvetés egyensúlya feletti éber őrökődést tekintette. Elképzelései szerint a pénzügyminiszter elsősorban politikus, aki ideális esetben a közpénzügyek tudományának is tudósa is egyben. Ez utóbbi minőség Jèze felfogásában szakértői testületek felállításával is pótolható.²⁸

Gaston Jèze sikerességének egyik kulcsa a multidiszciplináris megközelítési mód alkalmazásában rejlett, amely napjainkig meghatározó módja a közpénzügyek tudományos művelésének.

Gaston Jèze tudományos tevékenysége egyéb jogágakban

Jèze a közigazgatási jog és a pénzügyi jog területén kívüli kérdésekben is megnyilvánult tudományos pályafutása során. Aktív oktatói és kutatói éveinek meghatározó történése volt a francia gyarmati igazgatás kiépítése.²⁹ Ennek nemzetközi jogi vonatkozásairól értekezett 27 éves korában megjelent *Elméleti és gyakorlati tanulmány a foglalásról, mint a nemzetközi jog területszerzési módjáról* című munkájában.³⁰

Nemzetközi tekintélyének köszönhetően a tudományos diplomáciában is aktív szerepet vállalt, így 1931-ben Bolíviában és Argentínában is járt. A bolíviai La Pazban az 1931-ben újonnan felállított Közgazdasági és Politikatudományi Kar vezetését is felajánlották számára.³¹

Mindemellett Gaston Jèze a III. Francia Köztársaság egyik legjelentősebb bíróságiítélet-elemzője, -kommentátora (*arrétiste*) is volt. Ez nemcsak azt jelentette, hogy a francia közigazgatási jog fejlődését meghatározó bírói gyakorlat (*jurisprudence*) rendszeres követője és bírálója volt, hanem meghatározta a közigazgatási jogtudomány (*doctrine*) szerepét is a bírói döntések értelmezése kapcsán. A francia közigazgatási jogtudomány fejlesztésében a közigazgatási bírák – főként a *Conseil d'État* államtanácsosai – játszották a vezető szerepet, hozzájuk képest az egyetemi professzorok, kutatók szerepe másodlagos volt. Ezért is jelentősek Jèze tanai, aki szerint míg a bírák szerepe az általános elvek érvényesítésében áll a konkrét jogi problémák vonatkozásában, addig az elméleti jogászok a megfelelő idő elteltével és kellő távolságtartással inkább alkalmasak a bírói gyakorlat összegyűjtésére és rendszerezésére. Jèze tehát az egyetemi elméleti szakemberek

²⁸ Molinier (1991): i. m. 67–68.

²⁹ Frédéric Audren – Jean-Louis Halpérin: *La culture juridique française. Entre les mythe et réalités XIXe–XXe siècles*. Paris, CNRS Éditions, 2013. 154.

³⁰ Gaston Jèze: *Étude théorique et pratique sur l'occupation comme mode d'acquérir les territoires en droit international*. Paris, Giard et Bière, 1896.

³¹ Audren–Halpérin (2013): i. m. 189.

jelentőségét abban látta, hogy a közigazgatási bíróságok meghatározó döntéseit elemezzék, majd ezt követően osztályozzák, rendszereznék azokat.³²

A fentiek fényében megállapítható, hogy Jèze egyrészt a közszolgáltatási iskola követőjeként jelentős tudományos eredményeket ért el, másrészt a köz-pénzügyek tantárgy egyetemi oktatásban való meghonosításában játszott úttörő szerepet, harmadrészt nagymértékben hozzájárult ahhoz is, hogy a jogi elemzések révén a közigazgatást tanulmányozó elméleti szakemberek hatékonyabban hozzájárulhassanak a közigazgatási jogi bírói gyakorlat rendszerezéséhez.

³² Christophe Jamin – Fabrice Melleray: *Droit civil et droit administratif. Dialogue(s) sur un modèle doctrinal*. Paris, Dalloz, 2018. 16.

Irodalomjegyzék

- Audren, Frédéric – Jean-Louis Halpérin: *La culture juridique française. Entre les mythe et réalités XIXe–XXe siècles*. Paris, CNRS Éditions, 2013.
- Berthélemy, Henry: Notice „Gaston Jèze”. In *Nos maîtres de la faculté de droit de Paris*. Paris, L.G.D.J., 1932.
- Beaud, Olivier: L’œuvre de Gaston Jèze signifie-t-elle un repli de la doctrine publiciste française sur la technique juridique? *Jus Politicum*, (2013), 11. Online: <http://juspoliticum.com/article/L-oeuvre-de-Gaston-Jeze-signifie-t-elle-un-repli-de-la-doctrine-publiciste-francaise-sur-la-technique-juridique-825.html>
- Bigot, Grégoire: *Introduction historique au droit administratif depuis 1789*. Paris, PUF, 2002.
- Bigot, Grégoire – Tiphany Le Yoncourt: *L’Administration française 2. Politique, droit et société 1870–1944*. Paris, LexisNexis, 2014.
- Bottin, Michel: *Histoire des Finances publiques*. Paris, Economica, 1997.
- Chevallier, Jacques: *Le service public*. Paris, Dalloz, 2008.
- Colliard, Claude-Albert: Gaston Jèze, théoricien des finances publiques. In Charles Rist – Claude-Albert Colliard – Maurice Duverger: *Hommage à Gaston Jèze*. Paris, L.G.D.J., 1954. 8–18.
- Jèze, Gaston: *Das Verwaltungsrecht der Französischen Republik*. Tübingen, Mohr, 1913.
- Jèze, Gaston: *Étude théorique et pratique sur l’occupation comme mode d’acquérir les territoires en droit international*. Paris, Giard et Bière, 1896.
- Jèze, Gaston: *Principes généraux du droit administratif*. Paris, Berger-Levrault et Cie, 1914.
- Jamin, Christophe – Fabrice Melleray: *Droit civil et droit administratif. Dialogue(s) sur un modèle doctrinal*. Paris, Dalloz, 2018.
- Koi Gyula: *A közigazgatás-tudományi nézetek fejlődése. Külföldi hatások a magyar közigazgatási jog és közigazgatásban művelésében a kamerálisztika időszakától a Magyar-iskola koráig*. Budapest, NKTK, 2014.
- Kondylis, Vassilios: La conception de la fonction publique dans l’œuvre de Gaston Jèze. *Revue d’histoire des facultés de droit et de la science juridique*, (1991), 12. 43–54.
- Melleray, Fabrice: École de Bordeaux, école du service public et école du guichet. Proposition de distinction. *Revue du droit public et de la science politique en France et à l’étranger*, (2001), 6. 1887–1905.
- Milet, Marc: Jèze Gaston. In Patrick Arabeyr – Jean-Louis Halpérin – Jacques Krynen (szerk.): *Dictionnaire historique des juristes français XIIe – XXe siècle*. Paris, PUF, 2007. 554–557.
- Molinier, Joël: Gaston Jèze à la théorie des finances publiques. *Revue d’histoire des facultés de droit et de la science juridique*, (1991), 12. 55–70.
- Monchablon, Alain: Mouvement étudiant 1936 et mouvement étudiant 1968: une comparaison impossible? *Matériaux pour l’histoire de notre temps*, (2004), 74. 70–73. Online: <https://doi.org/10.3406/mat.2004.983>
- Pacteau, Bernard: *Le conseil d’État et la fondation de la justice administrative française au XIXe siècle*. Paris, PUF, 2003.
- Portemer, Jean: Avant-propos. *Revue d’histoire des facultés de droit et de la science juridique*, (1991), 12. 9–13.
- Renaud, Marie-Hélène: *Histoire du droit administratif*. Paris, Ellipses, 2007.
- Salon, Georges: Gaston Jèze et la théorie générale des contrats administratifs. *Revue d’histoire des facultés de droit et de la science juridique*, (1991), 12. 71–86.
- Wafeu Toko, Patrick: La distinction entre la technique juridique et la politique. Point de méthode du positivisme sociologique systématisé par Gaston Jèze. *Revue juridique de l’Ouest*, (2011), 3. 337–348. Online: <https://doi.org/10.3406/juro.2011.4355>
- Toujas, Dominique: La notion de compétence chez Gaston Jèze. *Revue d’histoire des facultés de droit et de la science juridique*, (1991), 12. 87–91.
- Venezia, Jean-Claude: Gaston Jèze et le service public. *Revue d’histoire des facultés de droit et de la science juridique*, (1991), 12. 93–103.